

II

(Akty, których publikacja nie jest obowiązkowa)

KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 7 maja 2004 r.

w sprawie pomocy państwa nr C 44/03 (ex NN 158/01), którą Austria planuje przyznać na rzecz Banku Burgenland AG

(notyfikowana jako dokument nr C(2004) 1625)

(Jedynie tekst w języku niemieckim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2005/691/WE)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności art. 88 ust. 2 akapit 1,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności art. 62 ust. 1 lit. a),

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE ⁽¹⁾, w szczególności art. 7 ust. 3,

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z ww. artykułami ⁽²⁾ oraz po uwzględnieniu tych uwag,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. PROCEDURA

(1) Pismem z dnia 18 czerwca 2002 r. oraz notami uzupełniającymi z dnia 3 lipca oraz z dnia 9 września 2002 r. Austria zgłosiła Komisji porozumienia gwarancyjne zawarte przez kraj związkowy Burgenland oraz przedłożyła jej plan restrukturyzacji Banku Burgenland AG.

⁽¹⁾ Dz.U. L 83 z 27.3.1999, str. 1. Rozporządzenie zmienione Aktem Przystąpienia z 2003 r.

⁽²⁾ Dz.U. C 141 z 14.6.2002, str. 2.

(2) Komisja poinformowała Austrię pismem z dnia 26 czerwca 2003 r. o decyzji wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 Traktatu WE w sprawie opisanej pomocy państwa.

(3) Austria dostarczyła w dniu 17 września 2003 r., po złożeniu wniosku o odroczenie terminu oraz po pozytywnym jego rozpatrzeniu, opinię na temat wszczęcia postępowania wraz z dodatkowymi dokumentami i informacjami.

(4) W publikacji decyzji o wszczęciu postępowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽³⁾ Komisja wezwała także pozostałe zainteresowane strony do przedstawienia uwag. Nie przekazano żadnych uwag.

(5) Władze austriackie powiadomiły Komisję pismem z dnia 19 grudnia 2003 r. o zamiarze modyfikacji notyfikowanych środków pomocy w ramach procesu prywatyzacyjnego Banku Burgenland (BB).

(6) Pismem z dnia 21 stycznia 2004 r. Komisja poinformowała Austrię o powziętej decyzji o rozszerzeniu formalnej procedury na podstawie art. 88 ust. 2 Traktatu WE o planowane zmiany środków pomocowych przeznaczonych na restrukturyzację Banku Burgenland AG.

⁽³⁾ Dz.U. C 189 z 9.8.2003, str. 13.

- (7) Austria przekazała swoje stanowisko w powyższej sprawie w dniu 27 lutego 2004 r.
- (8) Komisja wezwała także pozostałe zainteresowane strony do przedstawienia uwag w opublikowanej w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* (4) decyzji o rozszerzeniu procedury. Nie przekazano żadnych uwag.

II. OKOLICZNOŚCI

Bank Burgenland AG (BB)

- (9) Bank Burgenland jest krajowym bankiem hipotecznym (bankiem regionalnym) z siedzibą w Eisenstadt. Działalność wymienionego banku ograniczona jest w głównej mierze do kraju związkowego Burgenland. Głównym udziałowcem BB jest kraj związkowy Burgenland; posiada on 97,897 % udziałów w podstawowym kapitale akcyjnym. Pozostałe 2,103 % znajduje się w posiadaniu rozproszonym. W roku 2000 (5) BB wykazał sumę bilansową w wysokości około 2,7 miliardów EUR, dzięki czemu znalazł się on na 33 miejscu wśród banków austriackich.
- (10) W okresie przed dwoma porozumieniami gwarancyjnymi w czerwcu 2000 r. oraz w grudniu 2000 r. kraj związkowy Burgenland posiadał 50,63 % udziałów w podstawowym kapitale akcyjnym BB. Pozostałymi ważnymi udziałowcami byli: Bank Austria z udziałem 40,34 % oraz Bausparkasse Wüstenrot posiadająca 7 % udziałów. Pozostałe 2,03 % udziałów znajdowało się w posiadaniu rozproszonym. Po nabyciu akcji od Banku Austria (porozumienie gwarancyjne z dnia 23 października 2000 r.) kraj związkowy Burgenland zawarł z Bausparkasse Wüstenrot AG umowę opcji kupna wszystkich akcji Bausparkasse Wüstenrot AG. Powyższe miało stanowić pierwszy krok w drodze do prywatyzacji BB.
- (11) Jako krajowy bank hipoteczny BB ma za zadanie wspierać obrót pieniężny i kredytowy w danym kraju związkowym. Do głównych zadań banku BB należy udzielanie pożyczek hipotecznych oraz wydawanie hipotecznych listów zastawnych i obligacji komunalnych. Ponadto w ofercie banku znajdują się prawie wszystkie pozostałe usługi bankowe. Udział BB w łącznych depozytach bankowych w Burgenland wynosił w 2000 r. 30 %, a udział w rynku kredytów 39 %.
- (12) Zgodnie z § 4 ustawy o krajowym banku hipotecznym Burgenland (Landes-Hypothekenbank Burgenland-Gesetz) Dz.U. kraju związkowego (LGBl.) nr 58/1991, dalej ustawy Dz.U. kraju związkowego (LGBl.) nr 63/1998, kraj związkowy odpowiada jako poręczyciel odpowiadający dopiero po postępowaniu egzekucyjnym u dłużnika (Ausfallsbürge) zgodnie z par. 1356 ABGB (Austriacki kodeks cywilny) w przypadku niewypłacalności banku BB za wszystkie zobowiązania przedsiębiorstwa. Taka odpowiedzialność poręczyciela po postępowaniu egzekucyjnym kraju związkowego Burgenland (Ausfallsbürgschaft) w stosunku do banku BB i do jego poprzedników

prawnych istnieje praktycznie w niezmienionej formie już od 1928 r. Regulacja ustawowa dotycząca obecnie obowiązującej odpowiedzialności publicznej (Gewährträgerhaftung) weszła w życie w dniu 29 czerwca 1991 r. Od momentu wejścia w życie powyższej nowelizacji ustawy kraj związkowy Burgenland otrzymuje prowizję od odpowiedzialności za gotowość ponoszenia ustawowej odpowiedzialności poręczyciela po postępowaniu egzekucyjnym u dłużnika.

Problemy finansowe BB

- (13) W trakcie badania sprawozdania finansowego BB za rok 1999 odkryto oszustwo na szkodę w wysokości około 189 milionów EUR związane z zarządzaniem kredytowym spółki akcyjnej HOWE Bau AG znajdującej się w upadłości. Oszustwo polegało na sfałszowaniu opinii rewidenta dotyczących przedłożonych przez HOWE Bau AG sprawozdań finansowych. Okazało się, iż wartość rzeczywista listów długu gruntowego, wystawionych w celu zabezpieczenia kredytów, dalece nie wystarcza na pokrycie zobowiązań kredytowych. Z tego powodu powstała konieczność korekty wartości w wysokości 171 mln EUR, która to suma przekraczała fundusze własne podstawowe banku, wynoszące 80 mln EUR. Spowodowałyby to bezpośrednio niewypłacalność BB. Ponadto BB musiałyby zgodnie z par. 83 austriackiego prawa bankowego (BWG – Bankwesengesetz) złożyć wnioski o ustanowienie zarządu komisarycznego, który jest szczególną regulacją prawa upadłościowego przewidzianą dla instytucji kredytowych, co równałoby się, zdaniem Austrii, z ogłoszeniem upadłości BB. Oznaczałoby to także konieczność skorzystania z odpowiedzialności kraju związkowego Burgenland, mianowicie z odpowiedzialności poręczyciela po postępowaniu egzekucyjnym dłużnika. Zgodnie z opinią KPMG Austria Wirtschaftsprüfungsgesellschaft m.b.H. z dnia 17 czerwca 2000 r. kwota, którą kraj związkowy Burgenland musiałby pokryć w przypadku niewypłacalności BB, wynosiłaby około 247 mln EUR.
- (14) Aby zapobiec powyższemu kraj związkowy Burgenland zawarł w dniu 20 czerwca 2000 r. porozumienie gwarancyjne na kwotę 171 mln EUR i w ten sposób pokrył nieściągalne należności BB, które oznaczałyby nadmierne zadłużenie, mające wpływ na bilans.
- (15) Przypadek oszustwa związany z kredytami HOWE przyczynił się do zlecenia dokładniejszego badania dłużników, które miało wykazać, czy błędy systemowe wykryte w przypadku oszustwa HOWE również mogły mieć wpływ na pozostałe zaangażowanie kredytowe. Jesienią 2000 r. stwierdzona po zbadaniu dłużników dodatkowa konieczność korekty wartości na kwotę 189 mln EUR spowodowała sytuację, w której konieczne korekty wartości przewyższałyby wartość funduszy własnych podstawowych banku. Wyłącznie działanie ze strony kraju związkowego zapobiegło ustanowieniu zarządu komisarycznego. Aby zapobiec kolejnej szkodzie bezpośrednio grożącej krajowi związkowemu Burgenland jako akcjonariuszowi i poręczycielowi odpowiadającemu dopiero po postępowaniu egzekucyjnym u dłużnika, kraj związkowy Burgenland zawarł z Bankiem Austria AG oraz BB porozumienie ramowe, zgodnie z którym Bank Austria AG zrzekł się wiarytelności w stosunku do BB.

(4) Dz.U. C 37 z 11.2.2004, str. 5.

(5) W 2002 r. BB wykazał sumę bilansową w wysokości ok. 2,9 miliardów EUR.

III. OPIS POMOCY

- (16) Na przejętą w roku 2000 przez kraj związkowy Burgenland w stosunku do BB odpowiedzialność składają się poniżej wymienione:

Porozumienie gwarancyjne z dnia 20 czerwca 2000 r.

- (17) Kraj związkowy Burgenland przejął odpowiedzialność w stosunku do Banku Burgenland na kwotę w wysokości 171 mln EUR plus odsetki w wysokości 5 % rocznie zgodnie z oprocentowaniem rachunków bieżących od danej sumy gwarancji z tytułu dokładniej ustalonego obliga kredytowego w związku z przypadkiem HOWE. Porozumienie gwarancyjne przewiduje przeznaczenie dodatnich wyników BB na pokrycie kwoty gwarancyjnej. Stąd redukcja kwoty gwarancyjnej o zysk roczny BB, jeśli nie zostanie on przeznaczony na wypłatę dywidend uprzywilejowanych, włączając możliwe płatności za lata poprzednie. Bank BB może skorzystać z gwarancji najwcześniej po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok obrotowy 2010.

Porozumienie ramowe z dnia 23 października 2000 r.

- (18) W celu pokrycia kwoty koniecznej na korektę wartości, ustalonej w ramach zakrojonego na szeroką skalę badania dłużników, w wysokości 189 mln EUR, w dniu 23 października 2000 r. zawarto porozumienie ramowe z głównym wierzycielem BB, Bankiem Austria Creditanstalt AG.

Zrzeczenie się wierzytelności między Bankiem Austria AG a BB

- (19) Zgodnie z tym Bank Austria Creditanstalt AG zrzekł się wierzytelności w stosunku do BB w wysokości 189 mln EUR.

Porozumienie o płatności w przypadku polepszenia się sytuacji dłużnika zawarte między Bankiem Austria AG a BB

- (20) Rezygnacja z wierzytelności odbyła się w zamian za zobowiązanie się banku BB do płatności wraz z odsetkami w przypadku polepszenia się jego sytuacji. Powyższe zobowiązanie przewiduje zwrot pełnej kwoty wierzytelności, której zrzekł się Bank Austria, wraz z odsetkami w siedmiu ratach, z których pierwsza jest płatna w dniu 30 czerwca 2004 r. Od tego momentu BB jest zobowiązany do zwrotu kwoty wierzytelności, której zrzekł się Bank Austria, wraz z kapitalizowanymi odsetkami w siedmiu równych ratach rocznych wraz z rocznie przypadającymi odsetkami (Euribor plus 5 punktów bazowych) zawsze dnia 30 czerwca danego roku, do dnia 30 czerwca 2010 r. Przyszła spłata zgodnie z zobowiązaniem do płatności w przypadku polepszenia się sytuacji nastąpi z zysku netto BB po uwzględnieniu zmian rezerw oraz odpowiednim zaspokojeniu akcjonariuszy uprzywilejowanych z poprzedniego roku obrotowego.

Porozumienie gwarancyjne

- (21) Kraj związkowy Burgenland przejął nieodwołalną gwarancję poręczyciela odpowiadającego dopiero po

postępowaniu egzekucyjnym u dłużnika (Ausfallgarantie) na rzecz Banku Austria AG w ramach porozumienia dodatkowego z dnia 1 grudnia 2000 r., w przypadku gdyby bank BB nie mógł wypełnić zobowiązania do płatności. Powyższe porozumienie jest ważne na każdy rok w okresie od roku 2004 do roku 2010, zgodnie z nim kraj związkowy Burgenland musi pokryć Bankowi Austria AG każdorazowo brakującą kwotę (rata roczna minus kwota zapłacona przez BB Bankowi Austria AG). Zgodnie z powyższym porozumieniem zarówno BB, jak i kraj związkowy Burgenland może wypełnić zobowiązanie do płatności w stosunku do Banku Austria AG przed ustalonymi terminami.

Sprzedaż akcji między Bankiem Austria AG oraz krajem związkowym Burgenland

- (22) Bank Austria AG sprzedaje posiadane akcje w BB w wysokości 34,13 % za cenę 0,07 EUR krajowi związkowemu Burgenland.

Powody wszczęcia procedury

- (23) W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 Traktatu WE Komisja tymczasowo zakwalifikowała środki podlegające badaniu jako pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE oraz art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, ponieważ pochodziły one z zasobów państwowych oraz mogą wpłynąć poprzez poprawę sytuacji finansowej przedsiębiorstwa na sytuację gospodarczą konkurentów z innych Państw Członkowskich⁽⁶⁾, i w ten sposób mogą zakłócić konkurencję lub grozić jej zakłóceniem lub mieć negatywny wpływ na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

- (24) Na podstawie wstępnej oceny Komisja doszła do wniosku, że pomoc należy ocenić na podstawie Wspólnotowych wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności⁽⁷⁾ (dalej zwanych „wytycznymi”), i że zastosowania nie mają ani inne przepisy dotyczące zgodności przewidziane w Traktacie WE, ani inne wspólnotowe wytyczne. Komisja zgodziła się z opinią Austrii, że w przypadku BB chodziło o przedsiębiorstwo przeżywające trudności w rozumieniu pkt 2.1 wytycznych. Jednakże z racji braku informacji oraz istnienia otwartych kwestii istniały wątpliwości co do zgodności środków pomocowych ze wspólnym rynkiem.

Przywrócenie długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa

- (25) Zgodnie z ust. 31–34 wytycznych Komisja bada dokładnie plan restrukturyzacji w przypadku każdej pomocy indywidualnej w kontekście, czy jest on w stanie przywrócić długoterminową rentowność przedsiębiorstwa w odpowiednim czasie, i czy opiera się on na realistycznych założeniach.

⁽⁶⁾ Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich z dnia 14 września 1994 r. w sprawach połączonych C-278/92, C-279/92 i C-280/92, Królestwo Hiszpanii przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich, Zb.Orz. 1994, str. I-4103.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 288 z 9.10.1999, str. 2.

- (26) Komisja wyraziła wątpliwości w przypadku pierwotnie przekazanego planu restrukturyzacyjnego. Jej zdaniem założenia dotyczące rynku oraz prognozy dotyczące oczekiwanej rentowności nie były wystarczająco precyzyjne, aby można było wyciągnąć z nich wnioski co do sukcesu zaproponowanych środków restrukturyzacyjnych. Ustalenie założeń rynkowych, na których opierają się środki restrukturyzacyjne, było trudne.
- (27) W stosunku do wymienionej w zgłoszeniu prognozy długoterminowej rentowności w wysokości 15 % do roku 2010 Komisja skrytykowała przede wszystkim to, że nie przedstawiono podstaw dla prognozy długoterminowej rentowności, ponadto wyraziła wątpliwość, czy w związku z tym oczekiwany zysk z kapitału w wysokości 15 % jest realistyczny, i czy może być zrealizowany do roku 2010. Komisja poprosiła Austrię o przekazanie szczegółowych danych prognozy oraz założeń, na podstawie których dane te zostały opracowane.
- (28) Odpowiadając na wypowiedź Austrii, iż BB nie posiadał przed wystąpieniem trudności zawyżonej ilości personelu lub nadmiernych wydatków rzeczowych, a z tego powodu możliwość i konieczność zmniejszenia liczby osób zatrudnionych przez bank jest ograniczona, Komisja poprosiła Austrię o przedłożenie dokładniejszych informacji (np. wartości porównywalnych w sektorze bankowym).
- (29) Komisja stwierdziła ponadto, iż informacje przedstawione przez Austrię, odnoszące się do powodów trudności przedsiębiorstwa, stanowiły przede wszystkim podsumowanie problemów finansowych. Podano tak naprawdę tylko jeden rzeczywisty powód ich wystąpienia, mianowicie źle funkcjonujące zarządzanie ryzykiem kredytowym. Nie przedłożono dokładnej analizy struktur zarządczych, struktur przedsiębiorstwa oraz konkretnych zaniedbań zarządu. Komisja uważała przedstawienie takiej analizy za niezbędny warunek dokonania oceny perspektyw restrukturyzacji BB. Komisja wątpiła, czy plan restrukturyzacyjny w wystarczający sposób zidentyfikował powody problemów BB oraz im zaradził. Dlatego Austria została poproszona o przedstawienie szczegółowej analizy błędów popełnionych w przeszłości oraz przyszłych perspektyw i problemów w kontekście struktury przedsiębiorstwa, metod zarządzania i kontroli, koncepcji kontroli i raportowania, a także technik wprowadzenia procesów decyzyjnych opierających się na podejściu handlowym.
- (30) Biorąc pod uwagę możliwą prywatyzację BB, Austria wymieniła zamiar i podjęte już pierwsze kroki, a także planowane zakończenie procesu prywatyzacyjnego. Nie przedstawiono jednakże szczegółów co do planowanej procedury, warunków oraz innych istotnych czynników. Komisja zwróciła się zatem do Austrii z prośbą o dalsze informacje, szczególnie co do stadium, w jakim znajduje się obecnie potencjalny proces prywatyzacyjny, czy możliwa prywatyzacja zostanie przeprowadzona w ramach przejrzystej i niedyskryminującej procedury, oraz o przedstawienie dalszego harmonogramu prywatyzacji.
- Zapobieganie niedopuszczalnemu zakłóceniu konkurencji*
- (31) Postanowienie wyłączające w art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu WE uwarunkowane jest koniecznością, aby pomoc państwa nie zmieniała warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem. Ustępy 35–39 wytycznych określają konieczność podjęcia odpowiednich środków w celu złagodzenia, na tyle na ile jest to możliwe, niekorzystnych dla konkurentów skutków pomocy. Warunek powyższy spełniany jest zwykle poprzez ograniczenie lub zredukowanie obecności przedsiębiorstwa na rynkach istotnych produktów w wyniku zbycia urządzeń produkcyjnych lub spółek zależnych, czy też na skutek ograniczenia obszarów działalności. Ograniczenie lub redukcja musi być współmierna do zakłócenia konkurencji spowodowanej przyznaniem pomocy, szczególnie musi być ona współmierna do relatywnego znaczenia przedsiębiorstwa, jakie ma ono na swoim rynku/swoich rynkach.
- (32) Zaproponowane przez Austrię środki kompensacyjne obejmowały zbycie udziałów, zamknięcie jednego z oddziałów banku oraz zakończenie udzielania pożyczek federalnych. Komisja nie była w stanie dokonać oceny całościowego skutku zaproponowanych środków kompensacyjnych, z powodu częściowo pobieżnego opisu samych środków kompensacyjnych oraz ich wpływu na majątek i sytuację zatrudnienia w BB. Komisja potrzebowała zatem szczegółowych danych odnośnie do skutku każdego z podejmowanych środków na sytuację majątkową, zatrudnienie oraz przyszłą pozycję BB na rynku/w danym segmencie, ponadto konieczne było wyraźne określenie wartości każdego z podjętych środków względnie ich skutku redukcyjnego (np. w stosunku do sumy bilansowej).
- (33) Austria powołała się na ust. 53 i 54 wytycznych oraz ich uwzględnienie przy ocenie działań podejmowanych przez Austrię, biorąc pod uwagę fakt, iż Burgenland jest regionem, który od 1995 r. kwalifikowany jest jako region wspomagany Celem 1, i z tego względu dotyczy go pomoc regionalna w rozumieniu art. 87 ust. 3 lit. a). Powyższe nie zostało jednakże właściwie przedstawione, względnie nie przytoczono konkretnych aspektów problemu. Ustępy 53 i 54 określają, iż kryteria oceny wytycznych odnoszą się także do regionów wspomaganych, jednakże kryteria wymaganej redukcji zdolności produkcyjnej na rynkach charakteryzujących się nadmiernymi zdolnościami produkcyjnymi nie muszą być aż tak ostre. Komisja nie była jednak w stanie określić przydatności powyższego kryterium, ponieważ Austria nie skonkretyzowała tego punktu.
- (34) Podsumowując, Komisja nie posiadała informacji pozwalających na odpowiednią i wystarczającą ocenę zaproponowanych środków kompensacyjnych. Na podstawie posiadanych danych Komisja wątpiła, czy zaplanowane działania redukcyjne wystarczą, aby złagodzić wpływ pomocy na zakłócenie konkurencji.

Pomoc ograniczona do minimum

- (35) Zgodnie z ust. 40 i 41 wytycznych pomoc musi ograniczyć się do ścisłego minimum niezbędnego do umożliwienia restrukturyzacji, tak aby nie wyposażać przedsiębiorstwa w nadwyżkowe środki płynne, które może ono przeznaczyć na finansowanie agresywnych działań powodujących zakłócenia na rynku, czy też nawet na ekspansję. Wytyczne określają ponadto, iż beneficjent pomocy winien z własnych środków przyczynić się znacząco do realizacji planu restrukturyzacyjnego, również poprzez sprzedaż aktywów, jeśli nie są one niezbędne dla dalszego funkcjonowania przedsiębiorstwa.
- (36) Austria podkreśliła, iż w przypadku środków państwowych wspierających restrukturyzację BB nie chodzi o przysporzenie środków płynnych, lecz wyłącznie o udzielenie gwarancji przez kraj związkowy Burgenland. Przy czym w porozumieniach gwarancyjnych oraz dotyczących zobowiązania dłużnika do dokonania płatności po polepszeniu się jego sytuacji finansowej zapisano, iż bank przeznaczy wszystkie zyski na zmniejszenie kwot objętych gwarancją. Na podstawie posiadanych informacji Komisja nie była w stanie dokładnie ocenić, czy pomoc ograniczona jest do koniecznego minimum, ponieważ w praktyce gwarancje mają takie same skutki, jak doprowadzenie kapitału.
- (37) Ponadto Komisja miała wątpliwości, czy wkład własny BB, obejmujący całkowitą redukcję cichych rezerw oraz zmniejszenie kosztów zatrudnienia i funkcjonowania, wypełnia kryterium „znacznego wkładu”.

IV. UWAGI AUSTRII DO WSZCZĘTEJ PROCEDURY

- (38) Austria przedstawiła uwagi do wszczętej procedury na podstawie przedłożonego planu restrukturyzacyjnego oraz przedstawiła dodatkowe informacje, obejmujące w szczególności poniższe punkty, miarodajne do podjęcia decyzji przez Komisję:

Przywrócenie długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa

- (39) Austria przekazała analizę struktur przedsiębiorstwa i struktur zarządczych BB oraz przedstawiła szczegółowo powody problemów finansowych banku. Zgodnie z tym za główny powód trudności banku podano niewystarczające zarządzanie ryzykiem kredytowym, które spowodowało, iż bank był szczególnie narażony na oszustwa ze strony osób odpowiedzialnych. Korekty wartości, które wykryto w ramach badania dłużników, mają tę samą przyczynę. Trudności banku mają z jednej strony ściśle określony zakres, z drugiej strony jasne umiejscowienie ich przyczyn spowodowało, że można było podjąć konieczne działania zaradcze.
- (40) Ponadto w BB wystąpiły, poza przypadkami oszustwa, także olbrzymie problemy z niespłaconymi kredytami

spowodowane niebagatelnyimi problemami strukturalnymi oraz brakiem względnie nieprzestrzeganiem zasad wewnętrznych systemów kontrolnych. Wymienione wady strukturalne zostały usunięte między innymi poprzez wdrożenie zarządzania ryzykiem oraz wzmocnienie kontroli wewnętrznej w ramach zakrojonej na szeroką skalę restrukturyzacji organizacji banku. Powyższy wynik i, co za tym idzie, pomyślnie wdrożenie środków restrukturyzacyjnych potwierdził wyraźnie Austriacki Bank Narodowy (Österreichische Nationalbank), który przeprowadził badanie na zlecenie Urzędu Nadzoru Bankowego (Bankenaufsichtsbehörde) w lutym 2003 r.

- (41) „Kompleksowa” ocena BB doprowadziła do wniosku, iż BB odróżnia się pod wieloma względami od większości innych przedsiębiorstw przeżywających trudności w rozumieniu wytycznych, ponieważ niektóre symptomy, uznane przez Komisję za typowe dla przedsiębiorstwa przeżywającego trudności, nie wystąpiły w przypadku BB. I tak, bieżąca działalność BB po przeprowadzeniu koniecznych korekt wartości w trakcie restrukturyzacji portfela w roku 2000 była zasadniczo rentowna i taka pozostanie, nawet z punktu widzenia ostrożnej oceny przyszłego rozwoju działalności. Ostatnie dwa lata wykazały, że depozyty bankowe ponownie się ustabilizowały, względnie straty z roku 2000 mogły zostać skompensowane. Austria przedstawiła także wyniki brutto na działalności gospodarczej BB.
- (42) Austria przedstawiła sytuację BB w porównaniu z sytuacją w austriackim sektorze bankowym. Ani rynek właściwy dla BB, ani sam bank BB nie wykazują przerostu zdolności produkcyjnych; bank posiada 300 pracowników, co znaczy, że jest raczej małym bankiem o zasięgu regionalnym, posiadającym jedynie 16 z łącznie 264 oddziałów banków w kraju związkowym Burgenland.
- (43) Biorąc pod uwagę planowaną prywatyzację BB, Austria poinformowała, że zgodnie z obecnymi planami prywatyzacja banku powinna zakończyć się najpóźniej do końca 2004 r. W tym celu powołano grupę roboczą, zajmującą się przygotowaniem procesu sprzedaży, a przeprowadzenie prywatyzacji zlecono Bankhaus HSBC Trinkaus&Burkhardt.
- (44) Austria przedłożyła makroekonomiczne uwarunkowania ramowe i cele strategiczne BB, na podstawie których opracowano plan. Zakłada on stałą poprawę rentowności do 15 % w ciągu 7 lat. Na podstawie stanu zasobów, średniego oprocentowania oraz wpływów zwrotnych z rachunku płynności ze stycznia 2003 r. w ramach procesu planowania przeprowadzonego przez dział controllingu we współpracy z kierownikami innych działów oraz z zarządem zdefiniowano planowane wielkości oraz warunki. Zyski z odsetek w całym okresie objętym planem obliczono na podstawie aktualnego poziomu odsetek, tzn. w planie nie wzięto pod uwagę hipotez o przyszłych zmianach odsetek. Biorąc pod uwagę aktualnie niski poziom odsetek, założenie to jest zgodne z zasadą ostrożnego planowania.

(45) Działania restrukturyzacyjne podjęte przez BB po stwierdzeniu przypadku oszustwa, aby z jednej strony odpowiednio zareagować na przyczyny trudności finansowych, a z drugiej strony jak najlepiej przygotować to przedsiębiorstwo na zmiany i szanse rynkowe w przyszłych latach, można opisać hasłowo jako: „zakrojone na szeroką skalę przeorganizowanie zarządzania ryzykiem kredytowym”, „koncentracja BB na głównej działalności”, „umocnienie pozycji BB jako banku regionalnego” oraz „daleko idące zdyscyplinowanie zarządzania kosztami”.

Zapobieganie przypadkom niedopuszczalnego zakłócenia konkurencji

(46) Austria rozważyła starannie, mając na uwadze, że BB jest małym bankiem, kryteria przywrócenia długoterminowej rentowności i zapobiegania przypadkom niedopuszczalnego zakłócenia konkurencji, a także zwróciła w związku z tym uwagę na fakt, iż zgodnie z wytycznymi (numer porządkowy 36) małe i średnie przedsiębiorstwa nie są zobowiązane do świadczenia kompensacyjnego. Ponadto Austria wyjaśnia powody tylko minimalnego przekroczenia przez bank BB wartości granicznych wyznaczonych dla MSP.

(47) Biorąc pod uwagę, że BB jest małym bankiem, nie dziwi, zdaniem Austrii, iż BB nie jest w stanie ponieść znacznych świadczeń kompensacyjnych. BB posiada wprawdzie spółki zależne, które jednakże prowadzą główne zakresy działalności bankowej BB i zbycie udziałów w tych spółkach naruszałoby poważnie majątek trwały przedsiębiorstwa. Ponadto BB nie prowadzi istotnej działalności zagranicznej, a liczba 16 oddziałów krajowych jest zdecydowanie ograniczona.

(48) Zdaniem Austrii słaba pozycja rynkowa BB wyklucza niebezpieczeństwo zakłócenia konkurencji. Austria zwróciła uwagę, iż problemy BB nie są w żadnym razie związane z agresywnym zachowaniem rynkowym, lecz spowodowane zostały wcześniej wymienionymi wydarzeniami, w szczególności przypadkiem oszustwa.

(49) Austria zwróciła także uwagę na fakt, że pomoc udzielona BB nie zwiększyła środków własnych banku, lecz stanowiła zabezpieczenie zagrożonych należności banku. W ten sposób należności nie musiały zostać poddane korekcie wartości, w skutek czego nie doszło do sytuacji, w której pasywa przewyższałyby fundusze własne podstawowe BB.

(50) Austria zwróciła także uwagę na fakt, że BB prowadzi działalność prawie wyłącznie na terenie regionu wspieranego zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu WE i przytoczyła odpowiednie postanowienia wytycznych (numer porządkowy 20) oraz trudniejsze okoliczności w momencie wystąpienia trudności finansowych banku.

(51) Austria podała szczegółowe dane dotyczące wartości każdego środka kompensacyjnego względnie ich skutku redukcyjnego (sprzedaż udziałów, zamknięcie oddziału banku, zakończenie udzielania pożyczek federalnych)

oraz przedstawiła powody, dla których dalsze środki redukcyjne mogłyby zagrazać istnieniu banku.

Pomoc ograniczona do minimum

(52) Austria podkreśla, iż przedmiotowa pomoc ograniczona była do minimum, ponieważ same porozumienia gwarancyjne nie wystarczą do zachowania wystarczającej wypłacalności, a BB przeprowadził samodzielnie kolejne korekty wartości w wysokości 41 mln EUR, a także samodzielnie pokrył utratę należności w wysokości 218 mln EUR. BB nie otrzymał ponadto ze strony kraju związkowego kapitału, który kompensowałby trudności banku, co potwierdza dążenie kraju związkowego do ograniczenia pomocy do koniecznego minimalnego rodzaju i zakresu.

(53) Bank BB podjął ponadto znaczne starania, mające na celu doprowadzenie kosztów zatrudnienia do średniego poziomu w sektorze bankowym i zamierzał średnioterminowo pozbyć się niepotrzebnych nieruchomości.

(54) Działania przekraczające powyżej opisane nie są możliwe, ponieważ bank już od dawna dąży do tego, aby być przedsiębiorstwem możliwie efektywnym.

V. ZMIANA ŚRODKÓW POMOCOWYCH

(55) Władze austriackie poinformowały w piśmie z dnia 19 grudnia 2003 r., że w ramach procesu prywatyzacyjnego BB zamierzają zmienić notyfikowane środki pomocowe.

(56) Porozumienie gwarancyjne z dnia 20 czerwca 2000 r. powinno zostać zmienione w następujący sposób:

a) Zysk roczny BB nie zostanie przeznaczony na redukcję gwarantowanej przez kraj związkowy Burgenland kwoty. Kwota objęta gwarancją kraju związkowego Burgenland zostanie zredukowana o te kwoty, które związane są z gwarantowanymi wierzytelnościami kredytowymi kompleksu HOWE oraz w przyszłych latach staną się wymagalne dla banku BB.

b) Płatności gwarancyjne zostaną przedłużone w następujący sposób: BB będzie mógł skorzystać z gwarancji kraju związkowego Burgenland najwcześniej w momencie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok obrotowy 2025 (a nie jak przewidywano wcześniej już za rok obrotowy 2010). Pozostanie w gestii kraju związkowego podjęcie decyzji, czy od momentu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok obrotowy 2010 zapłaci on pełną gwarancję, czy tylko część gwarancji na rzecz BB. Do dnia 30 czerwca 2011 r. obowiązuje dotychczasowa stopa procentowa w wysokości 5 %, a od dnia 1 lipca 2011 r. aktualna w tym dniu roczna stopa procentowa z ostatnich pięciu lat dla rachunków bieżących od danej sumy gwarancyjnej. Podobnie od dnia 1 lipca 2016 r. oraz od dnia 1 lipca 2021 r. będzie obowiązywać każdorazowo roczna stopa

procentowa z ostatnich pięciu lat dla rachunków bieżących od danej sumy gwarancyjnej.

(57) Porozumienie ramowe z dnia 23 października 2000 r. powinno zostać zmienione w następujący sposób:

a) Zysk roczny BB nie będzie przeznaczony na poczet zobowiązania o dokonaniu płatności przez dłużnika w momencie polepszenia się jego sytuacji finansowej w stosunku do banku Bank Austria Creditanstalt AG.

b) Kraj związkowy Burgenland wypełni zobowiązanie do dokonania płatności na rzecz banku Bank Austria Creditanstalt AG oraz zapłaci wymagalną kwotę zgodnie z porozumieniem gwarancyjnym bezpośrednio przed przeprowadzeniem prywatyzacji BB w formie jednorazowej płatności na rzecz Banku Austria Creditanstalt AG.

(58) Zgodnie z informacją przekazaną przez władze austriackie zmiana przeznaczenia zysku rocznego na poczet redukcji kwot gwarancyjnych wejdzie w życie tylko wówczas, jeśli BB rzeczywiście zostanie sprywatyzowany. Jeśli kraj związkowy Burgenland nie sprzeda BB, obie gwarancje pozostają w niezmienionej postaci, a kwoty gwarancyjne podlegać będą nadal redukcji o sumę zysku rocznego BB, względnie zobowiązanie do zapłaty przez dłużnika w przypadku polepszenia się jego sytuacji finansowej (BB) pozostaje w mocy bez zmian.

VI. UWAGI AUSTRII DO ROZSZERZENIA PROCEDURY

(59) Zgodnie z wyjaśnieniami Austrii rząd kraju związkowego dąży do prywatyzacji BB, która jest istotną częścią koncepcji restrukturyzacji, aby w ten sposób uzyskać najlepszy rodzaj działania prewencyjnego na długoterminowe istnienie banku. Zgodnie z decyzją rządu kraju związkowego z dnia 12 listopada 2003 r. (Zl.3-12l/48-2003) podjęto odpowiednie kroki w celu rozpoczęcia procesu sprzedaży. W momencie opublikowania ogłoszeń w środkach masowego przekazu w dniu 17 listopada 2003 r. wezwano zainteresowane strony do składania ofert. Podjęcie negocjacji z poszczególnymi oferentami nastąpi najpóźniej w marcu/kwietniu 2004 r. – po przeprowadzeniu obowiązkowego procesu *due diligence*.

(60) W celu osiągnięcia najlepszego możliwego przychodu ze sprzedaży BB kraj związkowy Burgenland musi konieczne zwolnić BB z wszelkich zobowiązań wynikających z porozumienia o zobowiązaniu o dokonaniu płatności przez dłużnika w momencie polepszenia się jego sytuacji finansowej z Bankiem Austria Creditanstalt AG. To samo dotyczy porozumienia gwarancyjnego z dnia 20 czerwca 2000 r. między krajem związkowym Burgenland i BB. Także w tym przypadku nie można dopuścić do obciążenia zarówno BB, jaki i jego nabywców.

(61) Zdaniem Austrii wątpliwe jest znalezienie kupca banku, jeśli obowiązek odprowadzania zysku BB zostanie utrzymany, ponieważ potencjalni kupcy banku nie będą zainteresowani kupnem banku, jeśli przez wiele lat nie będą mogli spodziewać się żadnych zysków.

(62) Koniecznym warunkiem prywatyzacji banku jest więc zniesienie obowiązku odprowadzania zysku BB, jeśli notyfikowana koncepcja restrukturyzacji, przewidująca przede wszystkim prywatyzację BB, miałyby mieć realne szanse na powodzenie. W ten sposób nabywca BB mógłby oczekiwać, że będzie od razu korzystał z zysku z kapitału BB, co z kolei jest koniecznym warunkiem dla uzyskania maksymalnej ceny przeniesienia praw do banku.

VII. OCENA ZGODNOŚCI POMOCY PAŃSTWA

Pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu WE

(63) Oba porozumienia gwarancyjne kraju związkowego Burgenland na rzecz BB przewidują udostępnienie środków państwowych. Decyzje podejmowane są w warunkach, które dla kapitałodawcy działającego w warunkach gospodarki rynkowej są nie do zaakceptowania.

(64) Wprawdzie Austria stoi na stanowisku, iż zawarcie porozumień gwarancyjnych przez kraj związkowy Burgenland zapobiegło większej szkodzi finansowej, niż gdyby porozumienia gwarancyjne ograniczały się do absolutnego minimum w celu niedopuszczenia do ustanowienia zarządu komisarycznego w banku. Jeśli kraj związkowy Burgenland musiałby ręczyć, zgodnie z obowiązkiem ustawowym jako poręczyciel odpowiadający po postępowaniu egzekucyjnym u dłużnika, wówczas, biorąc pod uwagę kwotowo nieograniczoną odpowiedzialność z tytułu bycia poręczycielem odpowiadającym po postępowaniu egzekucyjnym u dłużnika, finansowy zakres zobowiązań z obu gwarancji zostałby przekroczony. Austria argumentuje z prawnego punktu widzenia, iż kraj związkowy Burgenland podjął działania zgodne z zasadą działania kapitałodawcy w warunkach gospodarki rynkowej.

(65) W odpowiedzi na powyższą argumentację należy jednak zaznaczyć, iż władze Austrii nie przedłożyły żadnych wyliczeń na poparcie tej tezy. We wspomnianej w motywie 13 opinii KPMG z dnia 17 czerwca 2000 r. obliczono, że kwota, jaką kraj związkowy Burgenland musiałby pokryć w przypadku niewypłacalności BB, wynosiłaby 247 mln EUR. Jest to mniej niż łączna kwota obydwu gwarancji, przy czym należy zwrócić uwagę na fakt, iż suma ta została obliczona jeszcze przed zleceniem drugiego „dokładniejszego” badania dłużników, tym samym z dzisiejszego punktu widzenia byłaby ona wyższa. Jednakże wzbudza wątpliwości sposób, w jaki władze Austrii przeprowadziły wyliczenia, w wyniku których otrzymały kwotę 247 mln EUR. Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich słusznie stwierdził w swoim orzeczeniu w sprawie Hytasa⁽⁸⁾, że należy rozróżniać pomiędzy zobowiązaniami, „które państwo ma obowiązek przejąć jako właściciel udziałów w danej spółce i zobowiązaniami wynikającymi z funkcji władzy publicznej.” Ponieważ BB został utworzony w formie spółki akcyjnej, kraj związkowy jako właściciel akcji tej spółki odpowiada za jej długi jedynie do wysokości wartości likwidacyjnej aktywów tej spółki. Trybunał Sprawiedliwości stwierdza

⁽⁸⁾ Sprawy C-278/92, C-279/92 i 280/92, Hiszpania przeciwko Komisji, Zb. Orz. 1994, str. I-4103, ust. 22.

w cytowanym orzeczeniu, „że stosując kryterium inwestora prywatnego, nie wolno brać pod uwagę zobowiązań wynikających z kosztów związanych ze zwolnieniem pracowników, wypłaty zapomogi dla bezrobotnych oraz dotacji na odbudowę infrastruktury przemysłowej”. Wydaje się, że władze Austrii nie dokonały wspomnianego rozróżnienia i ich obliczenia uwzględniają również te koszty, które powstałyby dla kraju związkowego w związku z przewidzianą w ustawie odpowiedzialnością poręczyciela po postępowaniu egzekucyjnym u dłużnika. Koszty te nie mają jednak żadnego związku z rolą kraju związkowego Burgenlandu jako właściciela akcji BB, wynikają one raczej ze szczególnego ustawowego zobowiązania, tj. odpowiedzialności państwowej poręczyciela po postępowaniu egzekucyjnym, która nigdy nie może dotyczyć inwestora prywatnego.

- (66) Oba środki zostały podjęte na rzecz przedsiębiorstwa znajdującego się w poważnych kłopotach finansowych. Łącznie mamy do czynienia z niebagatelną kwotą 359,8 mln EUR. W momencie przejęcia gwarancji przez kraj związkowy niemożliwe było stwierdzenie, iż z powyższego przejęcia będzie można uzyskać zysk akceptowalny dla kapitałodawcy działającego na zasadach wolnego rynku.
- (67) Wspomniana pomoc przysparza korzyści BB i stawia BB sztucznie w korzystniejszej sytuacji w stosunku do jego konkurentów, przez co powoduje zakłócenie konkurencji. BB prowadzi swoją najważniejszą działalność zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym. Sektor usług finansowych cechuje wzrastająca integracja, a w ważnych częściowych zakresach zasady rynku wewnętrznego zostały spełnione. Między poszczególnymi instytucjami finansowymi z różnych Państw Członkowskich panuje ostra konkurencja, która zintensyfikowana została jeszcze wprowadzeniem wspólnej waluty. W skutek podjętych środków i wynikłych stąd skutków dla obecnych i potencjalnych konkurentów z innych Państw Członkowskich konkurencja została zakłócona, względnie grozi jej zakłócenie, a wymiana handlowa między Państwami Członkowskimi została naruszona. Zgodnie z powyższym środki stanowią pomoc państwa wg art. 87 ust. 1 Traktatu WE. Austria nie zakwestionowała tej opinii, lecz zgłosiła przedmiotowe środki, chociaż zgłoszenie to nastąpiło później, niż przewidują przepisy.

Zgodność środków pomocowych ze wspólnym rynkiem

- (68) Ponieważ środki pomocowe nie zostały przyznane na podstawie zatwierdzonych regulacji dotyczących pomocy państwa, Komisja musi zbadać ich zgodność ze wspólnym rynkiem bezpośrednio zgodnie z art. 87 Traktatu WE oraz wytycznymi w sprawie pomocy państwa na rzecz ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw w trudnej sytuacji⁽⁹⁾ („wytyczne”).
- (69) Zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu WE, jeżeli niniejszy Traktat nie stanowi inaczej, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem

w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

- (70) Zgodnie z art. 87 Traktatu WE dopuszczalne są wyłączenia od zasady niezgodności pomocy państwa ze wspólnym rynkiem. Postanowienia wyłączające zgodnie z art. 87 ust. 2 Traktatu WE mogą uzasadniać zgodność pomocy państwa ze wspólnym rynkiem. Środki pomocowe, które mają zostać poddane badaniu, nie wypełniają znamion pomocy o charakterze socjalnym przyznawanej indywidualnym konsumentom (lit. a)), ani pomocy mającej na celu naprawienia szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi (lit. b)), ani pomocy przyznawanej gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec (lit. c)). Powyższe wyłączenia nie mają zastosowania do omawianego przypadku.
- (71) Mając na względzie postanowienia wyłączające zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. b) i d) Traktatu WE, należy zaznaczyć, iż pomoc nie wypełnia znamion pomocy przeznaczonej na wspieranie ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub mającej na celu zaradzenie poważnym zakłóceniom w gospodarce Państwa Członkowskiego, ani pomocy na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego.
- (72) Następnie Komisja bada środki pomocowe w oparciu o postanowienia wyłączające zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu WE. Komisja, podejmując ocenę pomocy na ułatwienie rozwoju niektórych gałęzi gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia ona warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnotowym interesem, opiera się na właściwych wytycznych wspólnotowych. W opinii Komisji w niniejszym przypadku stosuje się wyłącznie wytyczne wymienione w motywie 68. Komisja uważa ponadto, że opisane środki pomocowe przyczynią się do sfinansowania restrukturyzacji przedsiębiorstwa, i dlatego należy je uznać za pomoc państwa na rzecz restrukturyzacji przedsiębiorstwa.
- (73) Zgodnie z wytycznymi pomoc państwa na rzecz restrukturyzacji jest dopuszczalna tylko w sytuacji, gdy nie jest ona sprzeczna ze wspólnotowym interesem. Udzielenie zgody przez Komisję na pomoc państwa obwarowane jest określonymi warunkami wymienionymi w wytycznych:

Kwalifikowanie się przedsiębiorstwa do pomocy

- (74) Komisja zgadza się z oświadczeniem Austrii, zgodnie z którym BB jest przedsiębiorstwem przeżywającym trudności w rozumieniu ust. 30 w połączeniu z ust. 4 do 8 wytycznych.
- (75) Zgodnie z ust. 4 wytycznych przedsiębiorstwo przeżywa trudności „w sytuacji, gdy jest niezdolne, biorąc pod uwagę stan jego własnych środków finansowych lub środków, które byłoby gotowi przeznaczyć na jego rzecz właściciele/akcjonariusze i wierzyciele, do zahamowania strat, które przy braku interwencji zewnętrznej ze strony władz publicznych, doprowadziłyby je do niemalże pewnej śmierci ekonomicznej w krótkiej lub średniej perspektywie czasowej”. W przypadku BB warunki powyższe są jednoznacznie spełnione.

⁽⁹⁾ Patrz: przypis 7.

- (76) Bez pomocy ze strony kraju związkowego Burgenland w BB zostałyby ustanowiony zarząd komisaryczny i bank ten zostałby skazany na zakończenie działalności gospodarczej w rozumieniu wytycznych.

Zasada

- (77) Zgodnie z ust. 28 wytycznych udzielenie pomocy na rzecz restrukturyzacji będzie możliwe jedynie na podstawie ścisłych kryteriów i przy zapewnieniu, że ewentualne zakłócenia konkurencji zostaną zrównoważone korzyściami wynikającymi z utrzymania przedsiębiorstwa przy życiu, szczególnie gdy zostanie ustalone, że skutek netto zwolnień, będących wynikiem upadłości przedsiębiorstwa, zaostrzyłby problemy lokalne, regionalne lub krajowe związane z zatrudnieniem, albo też – wyjątkowo – likwidacja przedsiębiorstwa doprowadziłaby do powstania monopolu lub ścisłego oligopolu.
- (78) Ostatnią kwestię można wykluczyć, ponieważ pozycja BB nie jest wystarczająco silna, by poprzez ogłoszenie upadłości względnie wynikającą z tego częściową sprzedaż doprowadzić do powstania monopolu lub oligopolu.
- (79) Austria wprawdzie zaznaczyła, iż poza BB w kraju związkowym Burgenland działa jeszcze tylko jeden znaczący bank, a mianowicie grupa Raiffeisen. Zniknięcie BB doprowadziłoby w związku z tym do dalszej koncentracji struktury rynkowej oraz do dalszego wzmocnienia się grupy Raiffeisen. Powyższy argument nie jest przekonujący, biorąc pod uwagę obecnie dostępne informacje, iż w kraju związkowym Burgenland działają także inne banki, kasy oszczędnościowe oraz banki spółdzielcze (Volksbanken).
- (80) Tym niemniej należy stwierdzić, iż skutki hipotetycznej niewypłacalności BB są bardzo trudne do oszacowania. Nikłe wydaje się prawdopodobieństwo przyciągnięcia do kraju związkowego Burgenland banku zagranicznego, który przejąłby działalność BB w przypadku likwidacji lub redukcji ilości oddziałów BB, zwłaszcza biorąc pod uwagę sytuację gospodarczą oraz relatywnie niską atrakcyjność kraju związkowego Burgenland. Dużo bardziej prawdopodobny wydaje się niedobór podstawowych usług finansowych w niektórych regionach rolniczych kraju związkowego Burgenland.

Ocena długoterminowej rentowności

- (81) Zgodnie z ust. 3.2.2 lit. b) wytycznych przyznanie pomocy jest uwarunkowane wdrożeniem planu restrukturyzacji, który w przypadku każdej pomocy indywidualnej podlega zatwierdzeniu przez Komisję oraz badaniu, czy umożliwia długotrwałe przywrócenie długotrwałej dobrej kondycji przedsiębiorstwa w odpowiednim czasie. Plan restrukturyzacyjny musi mieć jak najkrótszy czas trwania i opierać się na realistycznych założeniach. Musi on opisywać warunki, które spowodowały trudności przedsiębiorstwa, co pozwala ocenić, czy zaproponowane środki są właściwe. Umożliwia on przedsiębiorstwu przejście do nowej struktury, która stwarza mu perspektywę długoterminowej rentowności oraz możliwość samodzielnego prowadzenia działalności, tzn. umożliwia przedsiębiorstwu pokrycie

wszystkich kosztów, w tym kosztów amortyzacji i kosztów finansowania, a także osiągnięcie rentowności kapitału własnego wystarczającej do sprostania konkurencji.

- (82) Komisja oparła swoją ocenę na danych Austrii, między innymi na planowaniu poszczególnych działań restrukturyzacyjnych, ponadto na prognozowanej opłacalności w okresie restrukturyzacji od 2000 do 2010 r. na podstawie ostrożnej oceny przyszłego rozwoju przedsiębiorstwa z jednej strony i na podstawie wyniku brutto na działalności gospodarczej, wynikającego ze sprawozdań finansowych oraz rachunku planowego z drugiej strony, a także na podstawie analizy odpowiedzialnego za problemy, niewystarczającego zarządzania ryzykiem kredytowym oraz analizy deficytów strukturalnych. Komisja oparła swoją ocenę ponadto na danych Austrii, dotyczących bieżącego wdrażania planu restrukturyzacji, modyfikacji poszczególnych działań oraz harmonogramu zakończenia planowanej prywatyzacji BB.
- (83) Z braku szczegółowych danych prognozowych oraz założeń, będących dla nich podstawą, Komisja wyraziła wątpliwość w decyzji o wszczęciu postępowania co do prognozy długoterminowej rentowności w wysokości 15 % do roku 2010. Austria przekazała w odpowiedzi na powyższe rachunek planowy, sporządzony z zachowaniem zasady ostrożnego planowania oraz wykazujący przy założeniu makroekonomicznych warunków ramowych (rosnące notowania lokalizacji, rosnąca liczba mieszkańców, przyrost majątku, rozszerzenie Unii Europejskiej) stałą poprawę rentowności do 15 % w ciągu 7 lat. Powyższe potwierdzają także liczby wyniku brutto na działalności gospodarczej ze sprawozdań finansowych. Komisja uważa, że plan restrukturyzacji, dotyczący przyszłego rozwoju, jest miarodajny oraz kompletny.
- (84) Austria przedłożyła także dalsze informacje i wartości porównawcze dotyczące wydatków rzeczowych i personalnych w porównaniu do innych banków posiadających podobną strukturę względnie wielkość przedsiębiorstwa. Wykazały one, iż BB znajdował się dalece poniżej średniej, jeśli chodzi o koszty personalne *per capita* oraz wydatki rzeczowe.
- (85) Austria dostarczyła analizę, której brak Komisja stwierdziła w decyzji o wszczęciu postępowania, dotyczącej struktury przedsiębiorstwa oraz zarządzania, a także konkretnych błędów kadry zarządczej. Wymieniono następujące powody problemów finansowych BB: oszustwo, źle rozumiana politykę ryzyka, brak zarządzania ryzykiem, brak wewnętrznego systemu kontroli, niedostateczną sprawozdawczość, brak instrumentu kierowania całościowego bankiem oraz niewydajne procesy organizacyjne. Ponadto przedstawiono następujące działania restrukturyzacyjne: wdrożenie nowej polityki ryzyka, implementacja niezależnego zarządzania ryzykiem, nowe zdefiniowanie *asset allocation*, stworzenie nowych struktur i procesów, wdrożenie systemu informacji kadry kierowniczej oraz zdyscyplinowanie zarządzania kosztami.

- (86) Komisja uznała dotychczas wdrożone lub zaplanowane działania operacyjne, funkcjonalne oraz finansowe za właściwe do przywrócenia długotrwałej zdolności istnienia banku.
- (87) Austria poinformowała ponadto, iż rząd kraju związkowego zamierza przeprowadzić prywatyzację BB, która jest istotną częścią koncepcji restrukturyzacji. Decyzją rządu kraju związkowego z dnia 12 listopada 2003 r. (Zl.3-121/48-2003) podjęto odpowiednie działania konieczne do rozpoczęcia procesu sprzedaży. W momencie opublikowania ogłoszeń w środkach masowego przekazu w dniu 17 listopada 2003 r. wezwano zainteresowane strony do składania ofert. W kwietniu 2004 r. – po przeprowadzeniu obowiązkowego procesu *due diligence* – podjęto negocjacje z trzema ostatnimi najlepszymi oferentami. Komisja jest zdania, iż prywatyzacja banku może zakończyć się sukcesem.

Zapobieganie przypadkom niedopuszczalnego zakłócenia konkurencji

- (88) Postanowienie wyłączające art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu WE uwarunkowane jest koniecznością, aby pomoc państwa nie zmieniała warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem. Ustępy 35–39 wytycznych określają konieczność podjęcia odpowiednich środków w celu złagodzenia, na tyle, na ile jest to możliwe, niekorzystnych dla konkurentów skutków pomocy. Warunek powyższy spełniany jest zwykle poprzez ograniczenie lub zredukowanie obecności przedsiębiorstwa na rynkach istotnych produktów w wyniku zbycia urządzeń produkcyjnych lub spółek zależnych, czy też na skutek ograniczenia obszarów działalności.
- (89) Ograniczenie lub redukcja musi być współmierna do zakłócenia konkurencji spowodowanej przyznaniem pomocy, szczególnie musi być ona współmierna do relatywnego znaczenia przedsiębiorstwa, jakie ma ono na swoim rynku/swoich rynkach.
- (90) Zgodnie z art. 53 wytycznych Komisja, podczas rozpatrywania pomocy na restrukturyzację w regionach wspomaganych, musi brać pod uwagę potrzeby rozwoju regionalnego. Jednakże sam fakt usytuowania przedsiębiorstwa przeżywającego trudności w takim regionie nie jest wystarczający dla tolerowania pomocy. Zgodnie z ust. 54 wytycznych kryteria oceny wytycznych dotyczą także regionów wspomaganych, nawet jeśli potrzeby rozwoju regionalnego są uwzględniane. W stosunku do tych regionów Komisja może jednakże stosować łagodniejsze kryteria wymaganej redukcji zdolności produkcyjnej na rynkach charakteryzujących się nadmiernymi zdolnościami produkcyjnymi, jeśli usprawiedliwione jest to wymogami rozwoju regionalnego. Przy czym należy różnicować między regionami wg art. 87 ust. 3 lit. a) oraz art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu WE, aby uwzględnić poważniejsze problemy regionów wymienionych w pierwszej kolejności.
- (91) Z racji, iż kraj związkowy Burgenland jest regionem, który od roku 1995 jest klasyfikowany jako region wspomagany Celem 1, uznaje się go za region w rozumieniu art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu WE oraz uwzględnia w przypadku pomocy regionalnej z dopuszczalnym nasileniem najwyższej pomocy netto w wysokości od 30 do 35 %. Pomimo, że BB jest dobrze przystosowany do warunków gospodarczych tego regionu wspomagania z racji długoletniej działalności, Komisja rozumie, iż problemy finansowe banku w takich regionach występują w ostrzejszej formie, niż zdarza się to w regionach lepiej rozwiniętych gospodarczo i przemysłowo.
- (92) BB jest małym przedsiębiorstwem w skali banków austriackich. Biorąc pod uwagę sumę bilansową w wysokości 2,9 mld EUR, sumę przychodów (na którą składają się przychody z odsetek, przychody z papierów wartościowych, przychody z prowizji, przychody netto z transakcji finansowych oraz pozostałe przychody operacyjne) w wysokości 40,4 mln EUR w roku 2002 oraz niewiele ponad 300 pracowników, bank zarówno z punktu widzenia poziomu zatrudnienia, jaki i siły finansowej jest bliski poziomowi MSP.
- (93) Poniżej podlega sprawdzeniu, czy zaproponowane świadczenia kompensacyjne, przy uwzględnieniu faktu, że BB jest małym bankiem oraz że posiada siedzibę w regionie wspomagany, wystarczają, aby osłabić skutki pomocy zakłócające konkurencję.
- (94) Pierwotnie Austria zaproponowała sprzedaż udziałów, zamknięcie jednego z oddziałów banku oraz zakończenie udzielania pożyczek federalnych jako środki kompensacyjne oraz część planu restrukturyzacji.
- (95) Komisja stwierdziła w decyzji o wszczęciu postępowania, że nie była w stanie dokonać oceny całościowego skutku zaproponowanych środków kompensacyjnych z powodu częściowo pobieżnego opisu samych środków kompensacyjnych oraz ich skutków i poprosiła o dalsze informacje. Austria przedłożyła w odpowiedzi na powyższe dodatkowe dane dotyczące wartości poszczególnych środków względnie efektu redukcji oraz zwróciła uwagę, iż zbadano wszelkie możliwości świadczeń kompensacyjnych ze strony BB.
- (96) W kwestii sprzedaży udziałów Austria przedstawiła informacje, iż BB zbył już w okresie od 2001 do lipca 2003 r. udziały niekonieczne do prowadzenia dalszej działalności w wysokości 3,5 mln EUR, w wyniku czego o jedną trzecią zredukowane zostały udziały posiadane w portfelu na dzień 31 grudnia 2000 r.
- (97) Zgodnie z informacją przekazaną przez Austrię BB nie posiadał ani udziałów niestrategicznych, ani cichych rezerw, nie licząc wartości już sprzedanych, co wynikało także z raportów audytorskich nadzoru bankowego biegłych bankowych banku BB za ostatnie lata obrotowe. Kolejna sprzedaż majątku tak mocno obciążałaby majątek trwały BB, iż mogłoby to uniemożliwić jego dalsze istnienie.

- (98) Jako środek redukcji zdecydowano się w ramach restrukturyzacji na zamknięcie jednego z istniejących dotychczas 17 oddziałów BB (w Parndorf), co spowodowało spadek udziału w rynku o niecałe 6 %.
- (99) Austria poinformowała ponadto w kwestii zamknięcia oddziałów banku, iż posiadanie na terenie kraju obecnie 16 oddziałów stanowi dla BB liczbę bardzo ograniczoną, a w regionach wiejskich Burgenlandu oznacza stosunkowo małe zagęszczenie oddziałów. BB nie prowadzi znaczących interesów poza granicami kraju, poza jednym wyjątkiem, w Sopron (Węgry) ma siedzibę jedyna spółka zależna banku. Z racji obecnej ogólnej sytuacji w sektorze bankowym stanowi ona ważny element zaangażowania przyszłej rentowności oraz zdolności rynkowej w międzynarodowej konkurencji bankowej. Zamknięcie jeszcze jednego oddziału spowodowałoby bezpośrednie poważne straty w obrotach oraz doprowadziło do zmniejszenia się szans na przyszły zysk.
- (100) Austria potwierdziła ponadto, iż BB ma zamiar ograniczyć swoją działalność poprzez dalsze nieudzielanie pożyczek federalnych. Zakres powyższych pożyczek, 12 % udzielanych pożyczek, był stosunkowo znaczny. Ponadto chodzi tu o bardzo lukratywne transakcje, ponieważ powyższe pożyczki nie stanowiły żadnego ryzyka dla banku z powodu pierwszorzędnej wiarygodności kraju związkowego jako pożyczkobiorcy. Nie istniały zatem zobowiązania związane z posiadaniem środków własnych na pokrycie ewentualnych strat. Powyższa transakcja wiązała się dla banku z zyskami z pobieranych odsetek w znacznej wysokości, które nie były obciążone ryzykiem.
- (101) Komisja poddała ocenie powyższe argumenty oraz przekazane w związku z nimi informacje i doszła do wniosku, iż dalsze świadczenia kompensacyjne, biorąc pod uwagę, że BB jest małym bankiem, oraz że jego pozycja rynkowa zanika, rzeczywiście mogłyby doprowadzić do zagrożenia zdolności do przetrwania banku. Ponadto Komisja uznała kilkakrotnie w poprzednich decyzjach dotyczących restrukturyzacji banków redukcję obecności na rynku o 10 % jako wystarczającą, w przypadku gdy banki prowadziły politykę ekspansji w latach poprzedzających popadnięcie w problemy gospodarcze⁽¹⁰⁾. W przypadku mniejszych banków, które i tak kilkakrotnie przewyższały wielkością BB, Komisja nie wymagała redukcji sieci oddziałów⁽¹¹⁾.
- (102) Zdaniem Komisji całość środków kompensacyjnych już podjętych, zaplanowanych oraz przyrzeczonych wystarczy, aby osłabić skutek zakłócenia konkurencji wywołany przez omawianą pomoc państwa.

Pomoc ograniczona do minimum

- (103) Zdaniem Komisji Austria wykazała w wystarczającym stopniu, iż kwoty przyznanej pomocy ograniczały się do minimum koniecznego do przeprowadzenia restrukturyzacji według kryterium dostępnych środków finansowych banku oraz jego akcjonariuszy. Bank nie uzyskał nadwyżkowej płynności oraz nadwyżki środków własnych, które mógłby wykorzystać, doprowadzając do rozszerzenia działalności na szkodę konkurentów.
- (104) Przyznane w ramach porozumień gwarancyjnych kwoty pomocy ze strony kraju związkowego Burgenland bankowi BB w wysokości 359,8 mln EUR zostały obliczone w ten sposób, aby pokryć zarówno konieczność korekty wartości w wysokości 171 mln EUR spowodowaną oszustwem, jak i ustaloną w wyniku badania dłużników dalszą konieczność korekty wartości w wysokości 189 mln EUR. Mając na względzie fundusze własne podstawowe banku w wysokości 80 mln EUR powyższa pomoc była konieczna dla zabezpieczenia krótkoterminowego istnienia banku. W przeciwnym razie doszłoby do ustanowienia zarządu komisarycznego oraz do konieczności skorzystania z odpowiedzialności poręczyciela po postępowaniu egzekucyjnym u dłużnika. Jednakże z powyższym nie wiązało się doprowadzenie dodatkowych środków własnych, tak że nie można twierdzić, iż pozycja banku w stosunku do konkurencji uległa polepszeniu.
- (105) Gwarancje kraju związkowego na korzyść BB nie okazały się jednakże wystarczające dla zabezpieczenia wystarczającej wypłacalności banku. Porozumienia gwarancyjne zabezpieczyły konieczną korektę wartości dotyczącą walut kredytowych (Kreditvaluta) zagrożonych pożyczek, jednakże nie uwzględniły spowodowanego nieściągalnością kredytów braku wpływów z odsetek, z którymi bank musiał sam sobie poradzić.
- (106) BB podjął ponadto przed zakończeniem gwarancji z dnia 20 czerwca 2000 r. oraz w momencie sporządzania sprawozdania finansowego za rok 1999 kolejne korekty wartości w wysokości 41 mln EUR, które poniósł we własnym zakresie.
- (107) W październiku 2000 r. duża ilość klientów wycofała wysokie kwoty z banku z powodu krytycznych opinii pojawiających się w prasie (lokaty oszczędnościowe i terminowe oraz papiery wartościowe) w wysokości 218 mln EUR, co odpowiada około 10 % sumy bilansowej BB. Także tym szkodom bank zarządził samodzielnie.
- (108) Podsumowując, należy podkreślić, iż BB samodzielnie zredukował wszystkie ciche rezerwy i koszty zatrudnienia w ciągu ostatnich trzech lat o 1 mln EUR oraz koszty materiałowe o 10 %. Kolejne redukcje kosztów przewidziane są w roku 2004 na kwotę 285 000 EUR.

⁽¹⁰⁾ Decyzja Komisji 1999/288/WE z dnia 29 lipca 1998 r. (Dz.U. L 116 z 4.5.1999, str. 36) oraz decyzja Komisji z dnia 10 listopada 1999 r. (Dz.U. L 256 z 10.10.2000, str. 21).

⁽¹¹⁾ Decyzja Komisji 1999/508/WE z dnia 14 października 1998 r. (Dz.U. L 198 z 30.7.1999, str. 1) oraz decyzja Komisji z dnia 23 czerwca 1999 r. (Dz.U. L 34 z 3.2.2001, str. 36).

(109) Zdaniem Komisji pomoc została ograniczona do niezbędnego minimum.

VIII. WNIOSKI

(110) Pomoc państwa w łącznej wysokości 359,8 mln EUR składała się z dwóch środków: po pierwsze, z porozumień gwarancyjnych na rzecz BB w wysokości 171 mln EUR wraz z 5 % odsetkami przejęte przez kraj związkowy Burgenland w dniu 20 czerwca 2000 r. oraz, po drugie, z porozumienia ramowego z dnia 23 października 2000 r., przewidującego zrzeczenie się należności przez Bank Austria na rzecz BB i z porozumienia o przyrzeczeniu płatności przez dłużnika na rzecz poręczyciela w momencie polepszenia się jego sytuacji zawartego między obiema stronami, a także z porozumienia gwarancyjnego ze strony kraju związkowego Burgenland na rzecz BB w wysokości 189 mln EUR.

(111) Spełniono wszystkie przesłanki dla zaistnienia pomocy państwa zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu WE: środki państwowe, uprzywilejowanie określonego przedsiębiorstwa, skutki zakłócające konkurencję oraz naruszenie wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi. Spośród postanowień dotyczących wyłączeń od zasady niezgodności pomocy państwa ze wspólnym rynkiem stosuje się wyłącznie art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu WE w połączeniu ze wspólnotowymi wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności.

(112) W ocenie i w zgodzie z kryteriami wytycznych Komisja doszła do wniosku, iż dotychczas przeprowadzone i zaplanowane działania restrukturyzacyjne są rozsądne, logiczne i właściwe do przywrócenia długoterminowej rentowności BB.

(113) Zdaniem Komisji wystarczają dotychczas wdrożone, zaplanowane i przyrzeczone sprzedaże, zamknięcia

i redukcje, aby skompensować skutek omawianych środków pomocowych zakłócający konkurencję.

(114) Zdaniem Komisji porozumienia gwarancyjne z dnia 20 czerwca 2000 r. oraz z dnia 23 października 2000 r. ograniczają się do zakresu koniecznego dla przeprowadzenia restrukturyzacji według kryterium dostępnych środków finansowych banku oraz jego akcjonariuszy. Bank nie uzyska w ten sposób nadwyżki płynności oraz nadwyżki środków własnych, które mogłyby zostać przeznaczone na ekspansję własnej działalności na niekorzyść konkurentów,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Poniżej wymienione środki pomocy państwa podjęte na rzecz Banku Burgenland AG (BB) są zgodne ze wspólnym rynkiem:

- a) Porozumienie gwarancyjne z dnia 20 czerwca 2000 r. przejęte przez kraj związkowy Burgenland w wysokości 171 mln EUR plus odsetki w wysokości 5 %;
- b) Porozumienie ramowe z dnia 23 października 2000 r. zawierające porozumienie gwarancyjne przyznane przez kraj związkowy Burgenland w wysokości 189 mln EUR.

Artykuł 2

Powyższa decyzja skierowana jest do Republiki Austrii.

Sporządzono w Brukseli, dnia 7 maja 2004 r.

W imieniu Komisji

Mario MONTI

Członek Komisji